Mircea Stănescu

Gavril Birtaș:

Destinul unui militant comunist

EIKON

10. A treia arestare

În martie 1933, după circa cinci zile de la plecarea lui Birtaș în teritoriu, Holban l-a dus într-o casă de lângă Palatul Culturii din Iași, unde locuiau Ida Meilichson (dentistă, *tehnică* a Ajutorului Roșu) și Rebeca (Rașela) Segall (funcționară la ziarul „Lumea" și secretara Ajutorului Roșu al Regionalei Moldova a PCdR). Meilichson era folosită ca depozitară de material de propagandă, iar la dentistul unde era angajată ca tehniciană, pe Strada Mârzescu nr. 22 – chiar ministrul autor al legii cu același nume, George Mârzescu –, dosise o mare cantitate. În contextul recentelor arestări, probabil că Holban i-a cerut să se debaraseze de tipărituri, iar ea a rugat-o pe Alexandra Melnic, femeia de serviciu, să le ascundă în pod. Deși era analfabetă – în anchetă semnează cu policele – Melnic era curioasă, astfel că a observat simbolurile steaua roșie, secera și ciocanul și a informat Siguranța, care pe 17 martie a mers la domiciliul Idei, unde a dat și peste Birtaș. La percheziție, Idei Meilichson i-au fost găsite broșuri de propagandă, un permis fals de călătorie pe CFR, mai multe scrisori cifrate și din cele scrise cu cerneală simpatică (împreună cu cheia de descifrare), care ulterior au fost decriptate de Siguranță. Acestea conțineau corespondența Comitetul Regional cu centrele comuniste subordonate, ce aveau ca temă instrucțiunile de propagandă și răspândirea de manifeste[348]. Ca urmare, în iunie 1933 au fost arestați militanți de vârf precum Manole H. Mandel, Ion Popescu–Puțuri și Iosif Roitman/Chișinevschi. După cum rememorează Birtaș,

> *Acest Holban nu a căzut la Iași. Nu am nici o dovadă să-l acuz pe el. Dar felul inconspirativ cum a șucrat [lucrat] a putut face siguranța ca să-l lase de momeală. Că a fost un iresponsabil, inconspirativ, aceasta este sigur*[349].

[348] Actele anchetei și procesului se găsesc la ANIC, Fond 96, dosare nr. 2277-2278 (Ida Meilichson, Gavril Birtaș ș.a., 1933), vol. I-II.

[349] ANIC, Fond 60, dosar nr. 395 (Gavril Birtaș), vol. II, f. 139.